

Latvijā pirmo reizi konstatēta baktērija, kas izraisa akūto ozolu kalšanu

Publicēts: 06.12.2017.

[Jaunumi](#)

Valsts augu aizsardzības dienests (VAAD), pēc Valsts meža dienesta (VMD) informācijas par kalstošiem ozoliem Talsu pauguraines dabas parka teritorijā, noņēma paraugus, kuros Latvijā pirmo reizi konstatēta bīstama ozolu slimība - akūtā ozolu kalšana (Acute oak decline).

Akūto ozolu kalšanas ierosinātais ir zinātnei pilnīgi jaunas baktērijas, visbiežāk – *Gibbsiella quercinecans* un *Brenneria goodwinii*.

Slimība sevišķi izplatīta ir Lielbritānijā, kur šobrīd notiek intensīvi šīs slimības pētījumi. Pēc britu zinātnieku teiktā, slimība skar galvenokārt tikai nobriedušus ozolus – tādus, kas ir vairāk nekā 50 gadus veci un kuru diametrs krūšu augstumā ir vairāk nekā 30 cm. Slimība ozolus apdraud gan dabiskās, gan mākslīgās ekosistēmās, tai skaitā mežos, parkos, lauksaimniecības zemēs un pilsētvidē.

Slimībai var izšķirt trīs galvenos simptomus, pēc kuriem to iespējams atpazīt:

- Svarīgākā pazīme – no inficētā koka stumbra tek tumšs, lipīgs eksudāts, kas izdalās pa mazām, vertikālām plaisām. Sākumā eksudāta izdalīšanās vērojama vienu līdz divus metrus virs zemes, bet pēc tam tā var būt novērojama arī koka lapotnē. Tumšā šķidruma izdalīšanās parasti novērojama pavasarī (martā–jūnijā) un rudenī (oktobrī–novembrī). Spēcīgs lietus tumšo šķidrumu var nomazgāt, tāpēc bojātie ozoli pēc lietus var nebūt tik labi pamanāmi.
- Kad inficētā koka ārējā miza tiek noplēsta, zem tās saskatāmi tumši, slapji, neregulāras formas ievainojumi. Šie ievainojumi mēdz izplatīties dziļāk aplievas koksni, tomēr tie neskar kodolkoksni.
- Inficētajos kokos gandrīz vienmēr konstatējama šaurspārnu krāšņvabole (*Agrilus biguttatus*). Zem ārējās mizas novērojamas vaboles kāpurejas, savukārt stumbra sulošanās vietu tiešā tuvumā redzami pieaugušo vaboļu radītie D-formas izskrejas caurumi.

Novērojumi liecina, ka reizēm inficētie ozoli daļēji paši atkopjas no slimības, tomēr vairumā gadījumu tie samērā ātri aiziet bojā – parasti 3–5 gadu laikā kopš simptomu parādīšanās. Pēc britu zinātnieku domām, akūtā ozolu kalšana ir kompleksa saslimšana, kas attīstās vairāku atšķirīgu faktoru (ne tikai baktēriju) ietekmē. Iespējams, ka sava nozīme slimības attīstībā ir arī koku sakņu veselības stāvoklim, nelabvēlīgiem abiotiskajiem faktoriem (piemēram, sausumam), šaurspārnu krāšņvabolei (*A. biguttatus*) u.c.

Pagaidām slimība vēl ir pārāk maz izpētīta, lai varētu sniegt kādus konkrētus ieteikumus tās apkarošanai. VMD aicina iespējams inficētos kokus neaiztikt, bet ziņot dienestam par konkrētiem ozoliem ar slimības simptomiem.

Informāciju sagatavoja:

Dace Ūdre, VAAD sabiedrisko attiecību speciāliste,
tālr. 26425173, e-pasts: dace.udre@vaad.gov.lv

<https://www.vaad.gov.lv/lv/jaunums/latvija-pirmo-reizi-konstateta-bakterija-kas-izraisa-akuto-ozolu-kalsanu>